

Stockholms byggnadsordning

Hemställan från stadsbyggnadsnämnden

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.
Anmälan om kunskapsunderlaget Stockholms byggnadsordning, i enlighet med bilaga 2 till utlåtandet, godkänns.

Föredragande borgarrådet Joakim Larsson anför följande.

Ärendet

Byggnadsordningens fem delar utgör ett kunskapsunderlag om hur staden vuxit fram, vilka förutsättningar som gäller i det befintliga stadslandskapet, de olika stadsdelarnas karaktärer samt vägledningar till stöd för stadens fortsatta utveckling. Byggnadsordningen är också tänkt att ge stöd och vägledning i tillämpningen av plan- och bygglagen 2010:900 (PBL) för berörda nämnder. Genom att ge kunskap, stöd och vägledning bidrar Stockholms byggnadsordning till goda förutsättningar och ökad förståelse för en långsiktigt hållbar fysisk planering.

Byggnadsordningen innehåller också ett verktyg för stadens gestaltning. Verktuget innehåller att antal frågeställningar som lyfter fram arkitekturens och stadsbyggnadsprocessens potential i frågor som rör gestaltning. Det är tänkt att ge stöd för formuleringen av projektens innehåll och verkan, samt bidra till en ökad förståelse och samsyn som kan ge en gemensam målbild i projekt som planeras men ännu inte byggts.

Stockholms byggnadsordning riktar sig till olika aktörer inom planering och byggande i Stockholm. Byggnadsordningen kan också användas som källa till kunskap, bidra till förståelse och ge inspiration för en intresserad allmänhet och även användas i utbildningssammanhang.

Beredning

Ärendet har initierats av stadsbyggnadsnämnden och remitterats till stadsledningskontoret.

Stadsledningskontoret konstaterar att byggnadsordningens delar är väl beskrivna, rikt illustrerade och ger en bred förståelse för stadens framväxt och historia som kan komma alla stadens förvaltningar och bolag till godo.

Mina synpunkter

Då Stockholm befinner sig i en mycket expansiv period ställer det höga krav på att stadens framväxt sker varsamt och tar avstamp i vår vackra stads rika historia. Stockholm har i mer än tre hundra år haft en lång tradition av byggnadsordningar som varierat i betydelse och innehåll.

År 2020 bygger vi vidare på traditionen av byggnadsordningar och denna uppdaterade version utgör ett viktigt kunskapsunderlag för stadens fortsatta utveckling. Tillsammans med andra viktiga arbeten som pågår gällande stadens gestaltning kommer byggnadsordningen att ge stöd och vägledning i stadsbyggnadsprocessen och tillämpningen av plan-, och bygglagen. Byggnadsordningen kommer att utgöra ett väsentligt verktyg för framtida projekt, stora som små, där god gestaltning, hållbara stadsrum och respekt för bebyggelseområdets kvalitéer och värden står i centrum.

Stockholm kommer aldrig att vara färdigbyggt och detta dokument skapar förutsättningar för att staden förbättras samtidigt som Stockholms bestående karaktär och kulturvärden kan bevaras. Staden ska gestaltas och utvecklas med kvalitet och därför är denna nya byggnadsordning ett viktigt bidrag till den långsiktigt hållbara och varsamma stadsutvecklingen.

Bilagor

1. Reservationer m.m.
2. Stockholms byggnadsordning

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Särskilt uttalande gjordes av borgarrådet Kadir Kasirga (S) enligt följande.

Det är glädjande att arbetet tidigare majoriteter initierade för att ta fram en ny byggnadsordning nu färdigställs. Byggnadsordningen är ett viktigt kunskapsunderlag för att beskriva Stockholms utveckling och karakteristiska särdrag inom byggnads-

och arkitekturtraditionen. Att ta tillvara på de uttryck som finns i Stockholm när nya byggnader och områden uppförs i en samtida tolkning skapar en sammanhållen stad med bekanta uttryck både för de som bor i staden likväl för de som besöker Stockholm. Underlaget blir därför än viktigare under en period där staden ska växa med över 140 000 bostäder under de kommande åren.

Byggnadsordningen ger också en god bild hur olika tidsepoker har gjort sitt avtryck i staden och hur detta skapa en läsbarhet i Stockholms historia och stadsutveckling. Läsbarhet av stadens utveckling kommer vara fortsatt viktig när nya områden bebyggs eller omvandlas samt när Stockholms unika kännetecken ska harmonieras med dagens arkitektoniska uttryck.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

Anmälan om kunskapsunderlaget Stockholms byggnadsordning, i enlighet med bilaga 2 till utlåtandet, godkänns.

Stockholm den 16 september 2020

På kommunstyrelsens vägnar:
ANNA KÖNIG JERLMYR

Joakim Larsson

Mats Larsson

Reservation anfördes av Peter Wallmark (SD) enligt följande.

Jag föreslår att kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

1. Att avslå kommunstyrelsens förslag till beslut
2. Att återremittera Stockholms byggnadsordning för omarbetning med nedanstående förslag på ändringar

Det är bra att staden tagit initiativ till en uppgradering av den gamla Byggnadsordningen. Det är viktigt att staden gentemot alla berörda – såväl inom byggsektorn som gentemot medborgarna – lägger fram mål, riktlinjer, principiella ställningstaganden och inriktning för fortsatt byggande.

- Det skapar förutsägbarhet för aktörer inom byggsektorn, vilket kan ge högre effektivitet, hålla nere kostnader, skynda på planprocesser, undvika förgävesprojektering och förenkla företags framtagande av markanvisningsansökningar. Ju tydligarebyggnadsordningen är, desto enklare och mer effektivt kan privata företag och organisationer samverka med kommunen. Ju fler frågor och avvägningar mellan olika perspektiv och mål som görs tidigt i planeringsprocessen, till exempel i Byggnadsordningen, desto säkrare och mer förutsägbart kan staden agera med kraft och utifrån gemensamma principer. I texten hänvisas bland annat till Stockholms byggnadsordning 1876 i vilken framgick vilka stadsdelar som skulle planeras och hur förändring i äldre delar av staden fick göras. Den för Stockholms innerstad typiska femvåningsbebyggelsen med 18 meter breda gator är ett resultat av den tidens tydligt styrande byggnadsordning.
- Det skapar politisk tydlighet gentemot allmänheten och gentemot närboende och andra grupper som berörs av nytt byggande och andra förändringar av den byggda miljön. Det politiska uppdraget underlättas även i enskilda fall, om staden har en tydlig policy, i frågor som tillbyggnad av vindar, uppförande av nya balkonger på befintliga hus, exploatering (eller inte exploatering) av innerstadens parker, parkering, cykelbanor, rivning av äldre byggnader, tillbyggnad av småhus, färgsättning, placering av höga hus, etc. Eftersom stadsbyggnadsnämnden vid varje sammanträde hanterar ett stort antal ärenden är det både praktiskt och tidsbesparande att ha en tydlig policy att förhålla sig till. Detta kan därför också sägas stärka demokratin och undvika att enskilda beslut tas på ett sätt som kan uppfattas som slumpmässigt, principlöst eller att undantag görs på grund av exempelvis uppmärksamhet i media eller på grund av att ett ärende drivs av inflytelserika aktörer.
- En välskrivna Byggnadsordning kan också underlätta väljarnas bedömning av de olika politiska partiernas ställningstaganden och förtydliga det politiska uppdraget. Självfallet gäller att en byggnadsordning för att fungera i praktiken måste ha en bred uppslutning från de politiska partiernas sida, det går inte att i detalj fastlägga hur olika principer eller mål skall tillämpas. I frågor där det råder vitt skilda principiella uppfattningar, bör därför en Byggnadsordning förhålla sig neutral. Byggnadsordningen kan således ses som stadens minsta gemensamma ståndpunkt, inte ett dokument som styr utvecklingen i varje enskild detalj.
- Föreliggande Byggnadsordning är ur dessa tre perspektiv – byggandets aktörer, politiska beslutsfattare, medborgares intressen – alldeles för vag och otydlig. I ett stort antal fall består dokumentets ”Vägledningar” av till intet förpliktigande formuleringar som snarare döljer eller avstår från att ta ställning till viktiga frågor. Nedan i detta dokument ges några exempel på – ur planeringsperspektiv – intetsägande uttryck och konstateranden, där det hade

varit på sin plats att tydligare fastlägga stadens inriktning och vilja. Den nu presenterade Byggnadsordningen

GENERELLA SYNPUNKTER PÅ FÖRSLAGET

- Generellt gäller att byggnadsordningens beskrivande delar, där stadens historiska framväxt summeras, är föredömligt överskådliga och informationsrika. Texterna och inte minst illustrationerna i dessa delar har ett högt informationsvärde och utgör i sig en pedagogiskt väl sammanhållen snabbkurs i huvudstadens utveckling. Dessa delar skulle med fördel kunna användas i stadens skolor, som en del av samhällsundervisningen. Denna del fungerar således som ett gott kunskapsunderlag, vilket har varit ett av syftena med dokumentet. Det saknas dock en viktig del i den historiska genomgången – kapitlet ”Staden växer fram”, sid 17-32.
- Den för framtiden avgörande frågan är vad vi har lärt oss av särskilt de senaste 100 årens stadsbyggande. Vilka planeringsmetoder och stadsbyggnadsideal har visat sig ge de mest väl fungerande och av allmänheten mest uppskattade stadsmiljöerna? Vilka av stadens alla typer av stadsdelar och hustyper uppfattas av medborgarna som de mest önskvärda? Vilken sorts stadsdelar och boendemiljöer finns det idag en brist på, vilka kan ses som överprissatta och vilka är mindre populära? En sådan analys borde vara självklar, eftersom det övergripande målet i stadsplaneringen borde vara att nyproduktion (så som är fallet inom de flesta andra produktområden) uppfattas som mest attraktivt och eftertraktansvärt. Det skulle även i denna del vara lämpligt att ställa några principiellt olika stadsbyggnadsstrategier emot varandra, om inte annat så för jämförelsens och diskussionens skull: ett mer fokuserat byggande av mer samlade och kompletta stadsdelar (genom nyproduktion eller genom förtätning) kan ställas mot en mer försiktig utveckling där staden förtätas mer utspritt och på många platser samtidigt.
- De delar där vägledningar för den framtida utvecklingen görs, framstår som vaga, ibland självklara och ofta utan att ge ett tillräckligt tydligt stöd för framtida utveckling. Texterna undviker i flera fall att ta ställning till den mångfald av komplicerade frågeställningar som är behäftade med utvecklingen av en större stad. Det finns i planeringen ett flertal viktiga frågor, där staden behöver göra tydliga avvägningar mellan olika intressen. Det vore positivt om dessa avvägningar mer tydligt kunde göras i Byggnadsordningen, och inte behövde göras från fall till fall. Detta har inte bara med effektivitetsfrågor att göra, utan rör även frågeställningar som kan ses kopplade till frågor kring rättssäkerhet och förutsägbarhet.
- Ett vägledande dokument av denna typ ska vara kortfattat, tydligt och leda utvecklingen i en riktning som framstår

som önskvärd. Dokumentet i sin helhetskulle därför behöva förtydligas och preciseras i stora delar – efter att, som ovan nämnts, fler aktörer och intressen i demokratisk anda har getts möjlighet att ge sina synpunkter och förslag.

DETALJERADE SYNPUNKTER PÅ FÖRSLAGET

1) Inledning.

I Inledningen, under rubriken ”utgångspunkter när Stockholm utvecklas” står följande meningslösa meningar:

- Stadens rum och bebyggelse ska utvecklas i relation till alla skalor, från detalj till staden som helhet.
- Det byggda ska utformas med stöd i kunskap om den specifika platsen.
- Det byggda ska användas som verktyg för att bidra till att lösa samhällets långsiktiga behov och tillföra staden hållbara kvaliteter med människan som utgångspunkt.
- Det framstår som självklart, om än dock något kryptiskt, att staden ska utvecklas i relation till alla skalor, från detalj till staden som helhet. Det är självfallet så, att en stad som utvecklas kan mätas och upplevas i olika skalor, från detalj till helhet. Det skulle på samma sätt vara möjligt att skriva att ”Staden förändras både i nuet, på kort sikt och på lång sikt”, men skulle det vara meningsfullt eller viktigt att påpeka detta? Den andra meningen ovan är om möjligt än mer meningslös. Om skrivningen negeras står det att ”Det byggda ska inte utformad med stöd i kunskap om den specifika platsen”. Det torde inte finnas någon enda person verksam inom stadsplanering, byggande eller arkitektur som hävdar att det byggda ska utformas utan kunskap om den plats där ett hus ska stå.

I inledningen finns dock även några meningsbärande påståenden:

- Det byggda ska ta stöd i kunskap om historien, spegla samtiden och planeras för framtida behov.
- Arkitekturen ska uttrycka sin samtid, utvecklas med stöd i kunskap om Stockholms karaktär samt kunna beskrivas som idé.

Formuleringar om samtida arkitektur används i många sammanhang av modernistiskt skolade arkitekter och planerare, som en del av en plädering för ett fortsatt byggande av modernistiska miljöer och byggnader. Om detta är avsikten bör detta göras tydligt i texten. Om detta EJ är avsikten bör den eller de personer som står för formuleringen

ges möjlighet att inför stadsbyggnadsnämnden och kommunfullmäktigeförtydliga innebörden i dessa två meningar genom att besvara följande fråga:

På vilket sätt kan en byggnad utformas så att den INTE speglar den samtid i vilken den är byggd?

Det förefaller helt meningslöst att skriva att det byggda ska spegla samtiden samt ”ska uttrycka sin samtid. Varje ny byggnad och stadsdel, liksom kompletteringar i befintliga stadsdelar och tillbyggnader av befintliga byggnader speglar – per definition – den tid i vilken dessa byggs. Något annat är ej möjligt, eftersom allt som byggs i nutiden självfallet speglar den tid i vilken det byggs. Skrivningen framstår således som fullständigt meningslös, om den inte (eventuellt indirekt) avser att föreskriva ett fortsatt byggande av modernistisk arkitektur.

FÖRSLAG TILL FÖRÄNDRINGAR:

De fem ovan nämnda skrivningarna utgår och ersätts med följande skrivningar:

- Stadens stadsmiljö och bebyggelse ska utgå från de mest eftertraktade byggda miljöer som staden förverkligat och gärna överträffa den äldre bebyggelsens trivsel och praktiska utformning – med betoning på en mångfald av arkitektoniska uttryck, livsmiljöer och olika typer av exploateringsgrad, från tät stenstad till småhus.
- Det byggda ska ta stöd i kunskap om historiska framsteg och misslyckanden i byggandet och planeringen, anpassas till medborgarnas preferenser vad gäller arkitektur och stadsmiljö och planeras för att underlätta förändringar som kan krävas för framtida behov som idag är svåra att förutsäga.
- Det nya byggandet ska utformas så att förhållandena på den specifika platsen för nuvarande och tillkommande befolkning kan upplevas som en förbättring, både arkitektoniskt och vad gäller stadens utbud och funktioner, trygghet och variation.
- Arkitekturen ska inte längre domineras av den modernistiska och människofientliga byggnadskultur som har varit huvudsaklig regel i svenskt byggande sedan i princip 1930-talet. Arkitekturen ska tvärtom utformas för att skapa fler vackra, trevliga, varierade och stadsdelar och skall bygga vidare på de historiskt mest uppskattade stadsmiljöer som utgör Stockholms unika karaktär.
- Det kommande byggandet ska användas som verktyg för att försköna och förbättra idag mindre attraktiva områden, tillföra stadsdelarna en mångfald

av arkitektoniska uttryck och olika kostnadsnivåer för att möjliggöra en socialt blandad stad.

2) Vägledning i topografi och siluett

Flera av vägledningarna i denna avdelning består också av allmänt välvilliga plattityder och i flera fall rena självklarheter. De saknar i flera fall stringens och konkretion.

Den första meningen i vägledningarna framstår ej som meningsfull i sin negerande form: ”Utforma ny bebyggelse i samspel med topografi, siluett och befintlig bebyggelse – Utforma inte ny bebyggelse i samspel med topografi, siluett och befintlig bebyggelse”.

Vägledningen bör skrivas om så att den framstår som meningsbärande och kan utgöra en tydlig riktningsslag för hur framtida bebyggelse liksom tillbyggnader bör och inte bör utformas. Några förslag till formuleringar kan vara:

- Uppför ej nya byggnader, eller förhöjningar av befintliga byggnader genom påbyggnad, i den historiska innerstaden som bryter mot den enhetliga siluett som var ett resultat av 1874 års byggnadsstadga och utifrån denna tillämpade regelverk och policy.
- Nya byggnader, på andra platser, som bryter stadens siluett skall utformas så att dessa ges en med höjden avtagande bredd och djup, det vill säga så att de översta delarna av dessa har en avsmalnande profil, på det sätt som skedde fram till 1930-talet, med Stadshuset, Stockholms kyrkor, Hammarbytornet, Globen och Söder torn som goda exempel.
- Byggnader som på ett dramatiskt sätt avviker från sin omgivning vad gäller höjd, skall i regel vara avsedda för viktigare verksamheter och funktioner än enbart kontor och bostäder. Motivet är att göra staden begriplig och att lyfta fram och därmed manifesteras för allmänheten viktiga funktioner i stadsbilden. I vissa fall kan högre byggnader vara lämpliga även om innehållet ej kan anses vara speciellt eller viktigt, om förhöjningarna manifesterar ett större område eller ett viktigt stråk eller gata, bro eller infrastruktur och därmed gör staden mer begriplig och tydlig från längre håll. Goda exempel på detta är Sankt Eriksområdet, Sankt Eriksbron och Kungstornen.
- Till- och påbyggnader på befintliga byggnader som avsevärt förändrar och/eller förhöjer en byggnad och därmed gör den mer synlig i stadsbilden

kan vara lämpliga om åtgärderna förskönar och förbättrar såväl byggnaden som stadens siluett och gör staden vackrare – den uppenbara vinsten av en ökad bebyggelsevolym skall ej vara allena styrande.

Dessa skrivningar skall ej ses som kompletta i denna del. Det finns ett antal intressanta och viktiga frågeställningar vad gäller stadens topografi och siluett som i en byggnadsordning värd namnet bör formuleras på ett vägledande och därför tydligt sätt. Skrivningen om att höga hus kan fungera som landmärken vid kollektivtrafiknoder, stadsdelscentrum eller andra betydelsefulla platser är rimlig och kan utvecklas vidare.

Själva syftet med en vägledning bör vara att i god tid och innan komplicerade och ofta konkreta stadsbyggnadsförslag ska behandlas, ha genomfört en demokratisk och öppen diskussion om principiella överväganden, inriktningar och mål för byggandet. De skrivningar som läggs fram i denna del (liksom även i andra delar) framstår som alltför vaga och förskjuter på ett olyckligt sätt avgörande ställningstaganden framför sig, vilket kan riskera att innebära att principfrågor ej diskuteras som principer utan snarare avgörs från fall till fall.

3) Vägledning vattenrum

Även i denna del förekommer några pinsamma plattityder och språkligt sett meningslöst snömos. Punkt två och fyra förefaller dock genomtänkta, med ett tydligt ställningstagande och kan behållas. Punkt ett och tre i vägledningen lyder:

- Beakta de öppna vattenrummen i alla skalor, och dess karakteristiska inramning av vegetation, berg, kajer eller bebyggelse.
- Beakta utblickar och siktlinjer mot vattnet både vid planering av ny bebyggelse och när förändringar görs inom befintlig bebyggelsestruktur.
- De negerande versionerna av dessa meningar skulle lyda: ”Beakta inte de öppna vattenrummen i alla skalor, och dess karakteristiska inramning av vegetation, berg, kajer eller bebyggelse.” ”Beakta inte utblickar och siktlinjer mot vattnet både vid planering av ny bebyggelse och när förändringar görs inom befintlig bebyggelsestruktur”.

Alternativa skrivningar skulle kunna vara:

- Tillse att de öppna vattenrummet i staden, så långt praktiskt möjligt, görs tillgängliga för allmänheten, både vad gäller promenadstråk och vad gäller utsikt mot vattnet.

- Gör fler stränder och kajer tillgängliga, befolkade och trygga. Placera eventuellt vattennära ny bebyggelse så att privatisering motarbetas och så att nya mötesplatser tillskapas.

I den sista punkten i vägledningen krävs ett klagörande eller en rättelse. Meningen lyder:

- Utforma broar så att det fria intrycket av vattenytorna och siktlinjer bibehålls så långt som möjligt. Befintliga broar med ett kulturhistoriskt värde ska beaktas och vara fortsatt tydliga i stadsbilden. Nya broar ges ett samtida uttryck i gestaltningen med stöd i kunskap om stadens karaktär.

Om formuleringen samtida uttryck avser modernistisk och därmed ful och otrivsamt arkitektur och formgivning, bör meningen utgå. Om med formuleringen samtida uttryck avses att den nya bron ska vara nybyggd, så kan meningen även utgå.

Om formuleringen ”... med stöd i kunskap om stadens karaktär” menas att det vid något tillfälle och/eller av någon aktör har varit aktuellt eller skulle vara aktuellt att utforma en bro utan kunskap om stadens karaktär, vore det lämpligt att presentera ett exempel på hur en sådan icke önskvärd gestaltning har utförts, i Stockholm eller på annan plats.

På samma sätt som det är självklart – och därför ej behöver uttryckligen sägas – att broar ska dimensioneras så att de inte går sönder och förorsakar allvarliga olyckor, skador och trafikstockningar, framstår det som självklart att broar i Stockholm ska utformas med kunskap om den stad i vilken de byggs.

En byggnadsordning för Sveriges huvudstad bör kunna avkrävas åtminstone ett minimum av intellektuell skärpa och klarhet i formuleringarna.

4) Vägledning gator och torg

Som i andra delar av Byggnadsordningen är den historiska genomgången och mångfalden av exempel utförd på ett exemplariskt sätt. Särskilt de måttsatta gatusektionerna och planerna över torg och platser är tydliga, intresseväckande och kan fungera som goda förebilder och referenser för framtida planering. Vägledningarna i detta stycke är något mer konkreta än i föregående stycken, även om det mesta även här kan ses som allmängods och inte på något tydligt sätt anger en riktning, en avsikt eller en prioritering.

Vällovliga formuleringar om att gator och torg ska utformas utifrån människans behov och att planeringen ska sträva efter balans mellan gestaltning och funktion, är

knappast en vägledning, snarare en beskrivning av planeringsyrkets språkliga allmängods.

Den femte och sista punkten i detta avsnitt gör dock en sådan ansats:

- Utveckla överstora gator och trafikplatser utifrån den mänskliga skalan till inbjudande stadsrum genom komplettering med ny bebyggelse, trädplantering och trygga gångbanor där så är möjligt.

I detta avsnitt avstår vi från att formulera alternativa skrivningar. Här skulle det dock vara lämpligt att ta fram en tydlig riktning och vilja att både på kort och längre sikt förbättra ett antal offentliga miljöer i staden – väl använda offentliga stråk och mötesplatser som idag har stora brister vad gäller både utformning och skötsel. Detta skulle kunna göras till en prioriterad fråga, för att höja livskvalitén kanske främst i miljonprogrammets stadsdelar.

Den tredje punkten i vägledningarna i detta stycke kan knappast sägas ha tillämpats i samband med de omfattande investeringarna. Vilken nytta gör aldrig så välmående vägledningar om den praktiska planeringen rör sig i en annan riktning. Den tredje punkten i vägledningarna lyder i sin helhet:

- Utforma gator och torg så att vistelse och aktivitet uppmuntras över hela året. Ta hänsyn till mikroklimat och skapa väderskyddade platser. Använd färgsättning, material, belysning, möblering och vegetation för ökad trygghet och trivsel. Utforma bottenvåningar så att stadsrummet aktiveras.

5) Vägledning parker och naturområden

För att undvika onödiga upprepningar kan konstateras att det även i denna del saknas skärpa och tydlighet, prioriteringar och vägval. Hanteringen av parker och naturområden, särskilt samband med planering av ny bebyggelse, skapar ofta konflikter och rubriker i media. I denna del vore det lämpligt att Byggnadsordningen skisserade vilket generellt förhållningssätt som staden har vad gäller parker och naturområden i förhållande till behovet av ny exploatering. En av de fyra punkterna i detta avsnitt lyder:

- Utforma parker och grönområden så att de blir attraktiva och berikar stadslivet samt bidrar till rekreation. Skapa nya värden utifrån kunskap om stadsbyggnadskaraktärernas gröna kvaliteter. Utveckla och ta tillvara grönskan på kvartersmark, i parker och på kyrkogårdar samt i de gröna kilarna.

En byggnadsordning värd namnet hade gått vidare från denna allmänna formulering och förklarat hur staden avser att hantera parker och grönområden, öppna fält, skogsområden, gröna mellanrum, värdefulla biotoper, rekreationsområden etc. Visserligen finns ett antal skrivningar kring detta i stadens Översiktsplan samt i dokumentet Den gröna Promenadstaden. Men en tydlig vägledning saknas, vilket riskerar att försvåra och fördröja planeringen. Det vore möjligt att på ett mer principiellt plan presentera vissa allmänna förhållningssätt, alltså en generell policy. Några exempel på hur en sådan skulle kunna se ut följer här:

- Exploatera inte väl använda och av allmänheten högt uppskattade parker och gröna torg i innerstaden. Vid exploatering av lågt nyttjade grönytor i innerstaden bör målet vara att tillskapa nya mindre parker och grönytor. Bortglömda eller obebyggda platser i innerstan kan bebyggas om parkmark och rekreationsmark i det kringliggande området förbättras och stärks.
- Vid exploatering av naturmark i ytterstaden bör parkmark och mark för bebyggelse planeras samtidigt, så att ny bebyggelse samverkar med och har direkt kontakt med nya parker. Ny bebyggelse kan tillåtas på naturmark om utformningen och finansieringen av denna gör det möjligt att förbättra tillgången på parkmark och mark för rekreation. I större projekt är det lämpligt att en del av vinsten från nya hus används för att förbättra parker och rekreationsområden.
- Vid förtätning av befintliga stadsdelar är det mest lämpligt att bygga nytt i direkt anslutning till gator, vägar och mark som redan är tagen i anspråk för bebyggelse – eller som redan påverkas eller störs av buller och annan aktivitet. Var särskilt aktsam om tysta och trygga grönområden som ligger nära och centralt i befintlig bebyggelse. Bygg nya parker i direkt anslutning till nya bostäder.
- Vid planering är det lämpligt att göra en bristanalys vad gäller markens användning. Det är sällan lämpligt att bygga nytt i områden som har en hög brist på parkmark, natur och rekreation. Undvik att överexploatera i nya stadsdelar, eftersom det inte ger en bra livsmiljö, särskilt för barn. Ofta är det inte storleken på en ”lefskog” som är avgörande för trivsel och trygghet, det handlar mer om utformning och om att den vilda naturen ligger nära bostaden eller skolan/förskolan.
- Det är mer lämpligt att exploatera lågt använda öppna gräsytor och blåsiga fält i ytterstaden, än uppvuxen och artrik skog.

6) Vägledningar stadens ton – årstider, ljus, kulör och ljud

I detta kort avsnitt finns tre vackra foton på högt uppskattade stadsmiljöer, som Kungsholmsstrand, Hammarby Sjöstad och Norr Mälarsstrand. I den historiska texten beskrivs en övergång från ett rikt varierat form- och färgspråk, via de nya förorternas mer sammanhållna färgskalor till nuvarande inriktning på det nybyggda i vitt eller gråvitt. Det saknas i detta avsnitt foton på de mer sammanhållna och monotont färgsatta miljöer som tillkommit, från miljonprogrammets dagar fram till Hagastadens gråa och ljusbruna bebyggelse. Sådana bilder finns dock i andra delar av dokumentet.

Även här vore det lämpligt att göra en utvärdering av den historiska utvecklingen. Bör den historiska stadens varierade färgskala, som exempelvis de varma kulörer som använts i bebyggelsen längs norr Mälarsstrand eller Vasastaden ses som en positiv förebild? Eller bör den gråvita bebyggelsen med vissa inslag av svart och mörkbrunt, som på Liljeholmskajen och i Norra Djurgårdsstaden, betraktas som positiva exempel och förebilder, nya versioner av det som kan ses som karaktäristiskt för Stockholm?

Eftersom Byggnadsordningen ytterst är ett dokument där politiska beslutsfattare i samförstånd försöker peka ut en riktning för stadens utveckling, vore det mycket lämpligt att ställa frågan om Stockholm även i fortsättningen ska byggas utifrån en färgskala som idag i huvudsak utgörs av en glidning mellan följande kulörer: svart – mörkgrått – mörkbrunt – grått – ljusbrunt – ljusgrått – beige – vitt”. Det finns anledning att diskutera om arkitektkårens nuvarande förkärlek för ”fifty shades of grey” motsvarar medborgarnas preferenser.

Vi avstår här från alternativa skrivningar. Vi menar att det vore högst lämpligt att genomföra en bred enkätundersökning med medborgarna, om vilken sorts arkitektonisk utformning och vilken sorts färgsättning som stockholmarna önskar se mer eller mindre av i framtida byggande.

7) Vägledning medeltida stad

Inga kommentarer. I huvudsak bra.

8) Vägledning stenstad

Vägledningarna i detta avsnitt är knapphändiga och döljer eller undviker att ta ställning till många aktuella frågor. Vi har här två förslag till förändringar:

Punkt ett, sista meningen:

- Utförma nya byggnader som läggs till i befintlig struktur utifrån en samtida tolkning av platsens förutsättningar.

Denna skrivning innebär en acceptans av ett fortsatt byggande av modernistiska hus som förfular och förstör stenstaden. Tillbyggnaden till Astoriahuset är bara ett av flera avskräckande exempel. Eftersom det i princip bara är utbildade arkitekter som uppskattar och förespråkar dagens form av abstrakt modernism och brutal dekonstruktivism, vore det av hänsyn till Stockholms skönhet och medborgarnas trivsel, lämpligt att helt avstå från att uppföra ännu fler modernistiska hus i innerstaden.

Punkt två, första meningen:

- Motivera höga byggnader som läggs till och som bryter mot stenstadens och Citys enhetliga höjdskala ur stadsbildssynpunkt.

Denna skrivning bereder också vägen för fler tillägg av brutalistisk arkitektur, av den typ som utgörs av Norra Tornen. Det finns ingen saklig grund för behovet av fler höghus i innerstaden. Innerstadens stadsliv, serviceunderlag, trafikapparat, handel, kulturliv, etc klarar sig bra utan fler höga hus. Ur perspektivet av att ”Hela Stockholms ska leva” vore det högst lämpligt om ny och tät och möjligen också hög exploatering skedde i områden i innerstadens ytterkanter och på andra platser.

Utmaningen här är att, genom en genomtänkt stadsplanering, tillskapa nya stadsdelar och områden som är mer eller mindre likvärdiga för exploatering, som dagens lilla innerstad. Den långsiktiga strategin bör vara att bygga ut Stockholms innerstad utanför de gamla tullsnitten.

Förslag till alternativa skrivningar i dessa delar:

- Utförma nya byggnader som läggs till i befintlig struktur i innerstaden, med respekt för och direkt inspirerade av stenstadens vackra och allmänt uppskattade arkitektur. Ny bebyggelse i innerstaden bör ej uppföras i form av modernistiska fula, gråa eller svarta lådor – oavsett om fasaderna består av rostig plåt, svarta glasskivor eller obehandlad grå betong.
- Stadsbyggnadskontoret ges i uppdrag att genomföra en bred enkätundersökning om vilken sorts arkitektur som Stockholms medborgare önskar mer av och mindre av.
- Det finns inga som helst sakliga motiv för att låta uppföra ännu fler höga byggnader i innerstaden. Stockholm blir inte en bättre eller vackrare stad om nya byggnader som bryter mot stenstadens enhetliga höjdskala tillåts. Däremot kan lägre hus få tillbyggnader om de på detta vis kan bli vackrare och samtidigt kan få en förbättrad funktion och användning.

- 9) Vägledning äldre förstad
- 10) Vägledning villastad
- 11) Vägledning Trädgårdsstad
- 12) Vägledning Småstugeområden
- 13) Vägledning Trädgårdsstad
- 14) Vägledning Stenstadens krans
- 15) Vägledning smalhusstad
- 16) Vägledning grannskapsenhet
- 17) Vägledning tunnelbanestad
- 18) Vägledning storskalig stadsdel
- 19) Vägledning tät stadsenklav
- 20) Vägledning tät blandstad
- 21) Vägledning verksamhetsområden

Skrivningarna i dessa avsnitt är, som i resten av detta dokument, genomgående vaga. Ett motiv för detta skulle kunna vara att ge planerare, politiker, byggare och andra aktörer en hög grad av frihet att fatta alla sorters beslut, utan besvärande begränsningar eller inskränkningar. Vi menar att det vore positivt att låta utarbeta vägledning för hantering av viktiga problem och frågeställningar för samtliga dessa typer a stadsdelar. Det vore dock ur demokratiskt perspektiv lämpligt och viktigt om berörda aktörer, boende och verksamma i dessa stadsdelar gavs möjlighet att ha synpunkter på den egna framtiden.

Särskilt uttalande gjordes av Karin Wanngård, Jan Valeskog och Karin Gustafsson (alla S) med hänvisning till Socialdemokraternas särskilda uttalande i borgarrådsberedningen.

Särskilt uttalande gjordes av Clara Lindblom och Sara Stenudd (båda V) enligt följande.

Byggnadsordningen är ett viktigt dokument över hur staden vuxit fram och det är glädjande att stadsbyggnadskontoret lagt ner ett gediget och bra arbete på att få fram förslag till en ny och aktuell byggnadsordning. Den är dock lite väl övergripande och det finns ett antal områden som borde ha varit omnämnda. För det första så saknar vi barnperspektivet. Att Stockholm från början inte byggdes med barnens intresse på

näthinnan kan vi förstå men de senaste decennierna har vi försökt att få med detta genom bland annat medborgardialoger. Därför är det synd att det i ett gediget försök att skriva om Stockholms utveckling och hur vi bör tänka i byggandet framåt inte tar med barnperspektivet. För det andra så tas det upp i dokumentet om höjder, färgskalor och varmt och kallt men ingenting om den biologiska mångfalden. När staden förtätas har vi fler parametrar än att enbart fokusera på volym och färg. Vi måste även ta hänsyn till spridningsvägar så att inte den biologiska mångfalden utarmas. För att nå fram till att den biologiska mångfalden kan bevaras bör vi även titta mer på ljuset. En stadsljusdesigner hade varit ett välkommet inslag för att säkerställa den biologiska mångfalden. För det tredje nämns det ingenting om reklam. Vi anser att det bör stå med i dokumentet att förfulande reklam inte hör hemma på blå och grönklassade byggnader. För det fjärde är det märkligt att det inte med ett enda ord nämns något om arbetet med att implementera agenda 2030-målen. För om 2030-målen hade tagits med så borde texten, förutom ovan nämnda brister kring den biologiska mångfalden, även tagit upp kraven på rätten till en god bostad och bostadsmiljö samt vikten av att arbeta mot jämställdhet. Alla dessa hade varit viktiga bidrag till byggnadsordningen.

Ersätтарыttrande gjordes av Lisa Palm (Fi) med hänvisning till Vänsterpartiets särskilda uttalande i kommunstyrelsen.

Remissammanställning

Ärendet

Översiktsplanen för Stockholms stad anger att byggnadsordningen ska bidra till att fördjupa kunskapen i två av dess avsnitt: Arkitektur och gestaltning och Kulturmiljö i en växande stad. I översiktsplanen framhålls att kunskap om stadens stadsbyggnadskaraktärer och stadslandskap ska vara en utgångspunkt vid förändring, förnyelse och förtätning. Ett medvetet förhållningssätt till befintliga kvaliteter är en förutsättning vid såväl mindre tillägg som vid större utvecklingsområden. Tillsammans med Stockholms översiktsplan, riksintressebilagan och kommande arkitekturpolicy ingår byggnadsordningen som en del i en övergripande strategi för stadens utveckling, planering och gestaltning.

Byggnadsordningens fem delar utgör ett kunskapsunderlag om hur staden vuxit fram, vilka förutsättningar som gäller i det befintliga stadslandskapet, de olika stadsdelarnas karaktärer samt vägledningar som stöd för stadens fortsatta utveckling. Byggnadsordningen är också tänkt att ge stöd och vägledning i tillämpningen av plan- och bygglagen (PBL) för berörda nämnder. Genom att ge kunskap, stöd och vägledning bidrar Stockholms byggnadsordning till goda förutsättningar och ökad förståelse för en långsiktigt hållbar fysisk planering.

Byggnadsordningen innehåller också ett verktyg för stadens gestaltning. Verktuget innehåller att antal frågeställningar som lyfter fram arkitekturens och stadsbyggnadsprocessens potential i frågor som rör gestaltning. Det är tänkt att ge stöd för formuleringen av projektens innehåll och verkan, för ökad förståelse, samsyn och gemensamma målbild i projekt som planeras men ännu inte byggts.

Stockholms byggnadsordning riktar sig till olika aktörer inom planering och byggande i Stockholm. Byggnadsordningen kan också användas som källa till kunskap, bidra till förståelse och ge inspiration för en intresserad allmänhet och även användas i utbildningssammanhang.

Stadsbyggnadsnämnden

Stadsbyggnadsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 28 maj 2020 följande.

1. Stadsbyggnadsnämnden beslutar att godkänna förslag till Stockholms byggnadsordning och överlämna det till kommunfullmäktige för fastställande.

2. Stadsbyggnadsnämnden beslutar att omedelbart justera paragrafen.

Särskilt uttalande gjordes av Joakim Larsson m.fl. (M), Björn Ljung (L), Cecilia Obermüller (MP), Fredrik Lindstål (C) och Mikael Valier (KD), *bilaga 1*.

Särskilt uttalande gjordes av Sara Stenudd m.fl. (V), *bilaga 1*.

Stadsbyggnadskontorets tjänsteutlåtande daterat den 8 april 2020 har i huvudsak följande lydelse.

Stockholm befinner sig i en av historiens kraftigaste tillväxtperioder. År 2040 beräknas nära 1,3 miljoner människor bo inom Stockholms stad. Det innebär en ökning om cirka 300 000 människor på tjugo år. Den omfattande stadsutveckling som Stockholm befinner sig i kommer att innebära att staden förändras. Det gäller både gestaltningen av landskapet och bebyggelsen. På

så vis har staden alltid utvecklats genom historien, vilket också kännetecknar en vital stad. Stockholms karaktär ska samtidigt kännas igen för framtiden. Byggandet ska därför ta sin utgångspunkt i kunskap om Stockholms kulturarv, dess stadslandskap och dess olika stadsbyggnadskaraktärer. Förståelse och kunskap om befintliga kvaliteter, samtida behov och framtidens utmaningar är en förutsättning för ett hållbart stadsbyggande, där vår tids arkitektur och gestaltning bidrar till att skapa hållbara värden med människan i centrum.

Tillsammans med Stockholms översiktsplan, riksintressebilagan och kommande arkitekturpolicy ingår byggnadsordningen som en del i en övergripande strategi för stadens utveckling, planering och gestaltning. Arkitekturpolicyn som stadsbyggnadskontoret i budget 2019 fått i uppdrag att ta fram kommer ytterligare förstärka arkitekturens betydelse för stadens fortsatta utveckling. Det är ett omfattande arbete som sker parallellt med framtagandet av byggnadsordningen.

Uppdraget

Stadsbyggnadsnämnden fick år 2018 i uppdrag att fastställa en ny byggnadsordning. Stadsbyggnadskontoret har tagit fram ett förslag med utgångspunkt från den byggnadsordning som var en del av Stockholms översiktsplan 1999. Den byggnadsordningen gällde fram till att Stockholms översiktsplan Promenadstaden antogs 2010. I kommunfullmäktiges budget 2019 anges att arbetet med att uppdatera byggnadsordningen ska färdigställas.

Byggnadsordningens roll

Stockholms byggnadsordning är ett kunskapsunderlag om hur staden vuxit fram, stadslandskapets förutsättningar, stadsdelars karaktärer och vägledning som stöd för stadens fortsatta utveckling. Byggnadsordningen ger också stöd och vägledning i tillämpningen av plan- och bygglagen (PBL). Allmänna och enskilda intressen ska

vägas mot varandra och en mängd olika utvecklingsperspektiv ska beaktas. Genom att ge kunskap, stöd och vägledning bidrar Stockholms byggnadsordning till goda förutsättningar och ökad förståelse för en långsiktigt hållbar fysisk planering.

I Översiktsplan för Stockholms stad anges att byggnadsordningen ska bidra till att fördjupa kunskapen i två av dess avsnitt: Arkitektur och gestaltning och Kulturmiljö i en växande stad. I översiktsplanen framhålls att kunskap om stadens stadsbyggnadskaraktärer och stadslandskap ska vara en utgångspunkt vid förändring, förnyelse och förtätning. Ett medvetet förhållningssätt till befintliga kvaliteter är en förutsättning vid såväl mindre tillägg som vid större utvecklingsområden.

Stockholms byggnadsordning riktar sig till olika aktörer inom planering och byggande i Stockholm. Byggnadsordningen kan också användas som källa till kunskap, bidra till förståelse och ge inspiration för en intresserad allmänhet och även användas i utbildningssammanhang.

Byggnadsordningens innehåll och form

Dokumentet inleds med ett anslag i fem punkter till förhållningssätt för stadens utveckling. Därefter följer en kunskapsdel med vägledningar om Stockholm som helhet och lokalt. När staden växer är det viktigt att det görs med omsorg och med helhetssyn. Tidiga bedömningar i ett projekt ska göras utifrån ett områdes förutsättningar och karaktär. Avslutningsvis finns därför ett processverktyg att använda för att formulera ett projekts arkitektoniska idé. Verktuget utgår ifrån de inledande punkterna och tar sedan stöd i kunskapsdelen.

Byggnadsordningen innehåller fem delar med tillhörande illustrationer, kartor och bildmaterial:

1. Inledning (anslag och introduktion)
2. Staden växer fram (en historisk tillbakablick)
3. Stockholms stadslandskap (naturen och det byggda beskrivs)
4. Stockholms stadsbyggnadskaraktärer (lokala karaktärer beskrivs)
5. Verktuget för stadens gestaltning (verktuget för arkitektonisk idé)

De fem delarna är tänkta att komplettera varandra. Stockholms stadslandskap och Stockholms stadsbyggnadskaraktärer innehåller vägledningar för planering och bygglov. Vägledningarna är beskrivande med ett förslag till förhållningssätt till den bebyggelsekaraktär som beskrivs.

I ”Inledningen” presenteras fem utgångspunkter att ta stöd i när Stockholm utvecklas. Här beskrivs även byggnadsordningens funktion och hur den förhåller sig till andra styrdokument. ”Staden växer fram” ger en kort historisk beskrivning av skeden som drivit stadsutvecklingen i Stockholm. ”Stockholms stadslandskap” beskriver staden i stora penseldrag, den gestaltade helheten och kombinationen av natur och bebyggelse. Varje avsnitt avslutas med vägledningar. ”Stockholms stadsbyggnadskaraktärer” beskriver Stockholms mosaik. Varje stadsbyggnadskaraktär har sitt typiska planmönster, sin arkitektur och sina karaktärsdrag, ofta specifika för en viss tidsperiod. Varje avsnitt avslutas med vägledningar. ”Verktuget för stadens gestaltning” är ett stöd för att formulera projektets innehåll och verkan för att skapa ökad förståelse, samsyn och gemensam målbild. Detta kopplar ihop dokumentets innehåll med de inledande fem utgångspunkterna.

Byggnadsordningen är tänkt att tryckas i bokformat. Formatet ska anpassas så att det även lämpar sig för skärm och utskrift.

Process

Arbetet med att ta fram byggnadsordningen har genomförts under ledning av stadsarkitekten tillsammans med sakkunniga från kontoret. Stadsbyggnadskontorets ledning har utgjort styrgrupp för arbetet. En bred dialog om innehållet har löpande förts med sakkunniga referenspersoner både inom och utanför stadens organisation.

Kontorsremiss

Under hösten 2019 sändes en bred kontorsremiss till:

- Exploateringskontoret
- Fastighetskontoret
- Idrottsförvaltningen
- Kulturförvaltningen
- Kyrkogårdsförvaltningen
- Miljöförvaltningen
- Stadsledningskontoret
- Trafikkontoret
- Fastighetsägarna Stockholm
- Länsstyrelsen Stockholm
- Samfundet S:t Erik
- Rådet till skydd för Stockholms skönhet
- Stockholms Byggmästareföreningen
- Stockholm stadshus AB
- Stockholm Business Region AB
- Stockholms Arkitektförening.

Sammantaget var remissvaren positiva till byggnadsordningen som ett bra, användbart och välformulerat kunskapsunderlag.

Remissvaren visade på att byggnadsordningens syfte och tänkt användning bör förtydligas, även förtydligande kring hur byggnadsordningen förhåller sig till stadens övriga planeringsunderlag och styrdokument, framförallt till gällande översiktsplan och till den arkitekturpolicy som är under framtagande.

Exploateringskontoret, Rådet till skydd för Stockholms skönhet och Stockholms stadshus AB framförde att byggnadsordningens innehåll pekar på utmaningar vid avvägningar mellan vissa av stadens mål, till exempel kulturmiljövärden och översiktsplanens intentioner om Stockholms utveckling och starka förändringstakt.. Kontoret bedömer att dessa frågeställningar sammantaget är väl belysta i stadens olika planeringsunderlag och att avvägningarna löpande sker i planeringsprocessernas olika skeden.

För att tillvarata de synpunkter som inkommit har byggnadsordningen bearbetats för att ge ökat stöd som kunskapsunderlag för avvägningar mellan olika intressen. Bland annat kring stadens möjligheter till utveckling med hänsyn till stadens karaktär och kulturvärden I den version som nu föreslås godkännas har byggnadsordningens status och roll också förtydligats i inledningen. En kortfattad läsanvisning har även

inarbetats i dokumentet. Utifrån önskemål i flera av remissvaren har byggnadsordningen också kompletterats med stadsbyggnadskaraktären verksamhetsområden.

Fortsatt process

Byggnadsordningen kommer efter antagande att implementeras inom stadens organisation och bland byggbranschens verkamma aktörer. Byggnadsordningen kommer också att publiceras på stadens hemsida.

Ställningstagande

Stockholm befinner sig i en av historiens mest expansiva perioder. Staden planerar för att växa med 140 000 bostäder mellan 2010 och 2030. Till detta kommer arbetsplatser, skolor, förskolor, idrottsanläggningar, kultur, offentliga rum och service. Stockholm är i ständig utveckling, så har det alltid varit och det kännetecknar också en vital levande stad. När staden växer är det viktigt att växa med en helhetssyn och omsorg kring stadens gestaltning. Förändringar, förnyelse och kompletteringar ska göras utifrån kunskap om stadens historia och olika stadsbyggnadskaraktärer. I en sammanvägd bedömning ska ny byggnation ta stöd i platsens förutsättningar och gestaltas utifrån en helhetssyn där stadens alla skalor samspelar.

Byggnadsordningens innehåll stämmer väl överens med stadsbyggnadsnämndens budgetmål och översiktsplanens intentioner. Genom att vara ett kunskapsunderlag som ger stöd och vägledning i planering och byggande bidrar Stockholms byggnadsordning till goda förutsättningar för en långsiktigt hållbar fysisk planering. Den bidrar också till en effektivare process genom ökad förståelse och samsyn mellan stadsbyggandets olika aktörer.

Beredning

Ärendet har initierats av stadsbyggnadsnämnden och remitterats till stadsledningskontoret.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 13 augusti 2020 har i huvudsak följande lydelse.

Stockholm är en stad i stark tillväxt och har som mål att 140 000 nya bostäder ska byggas mellan 2010 och 2030. Till detta kommer arbetsplatser, skolor, förskolor, idrottsanläggningar, kultur, offentliga rum och service som byggs ut i takt med att staden växer. När staden växer är det viktigt att det görs med en helhetssyn och omsorg kring stadens gestaltning och historia samtidigt som samtida arkitektur ska kunna komma till uttryck.

Enligt kommunfullmäktiges budget 2018 skulle en uppdaterad byggnadsordning fastställas av stadsbyggnadsnämnden. Stadsbyggnadsnämnden har därefter arbetat fram och godkänt en uppdaterad byggnadsordning i enlighet med uppdraget.

Stadsledningskontoret vill i sammanhanget påpeka att uppdraget till stadsbyggnadsnämnden var att fastställa planerings- och kunskapsunderlaget som en byggnadsordning utgör. Stadsledningskontoret anser samtidigt att byggnadsordningen är ett bra kunskapsunderlag som ger stöd och vägledning i planering och byggande som kan bidra till en långsiktigt hållbar fysisk planering i Stockholm. De ingående delarna i byggnadsordningen är väl beskrivna, rikt illustrerade och ger en bred förståelse för stadens framväxt, historia och nuvarande planeringssituation, varför den kan komma alla förvaltningar och bolag till godo. Det kan därför vara motiverat att kunskapsunderlaget anmäls till kommunfullmäktige.

Reservationer m.m.

Stadsbyggnadsnämnden

Särskilt uttalande gjordes av Joakim Larsson m.fl. (M), Björn Ljung (L), Cecilia Obermüller (MP), Fredrik Lindstål (C) och Mikael Valier (KD) enligt följande.

Vi i den grönbå majoriteten tycker att det är mycket glädjande att nu godkänna den nya versionen av Stockholms byggnadsordning. Då Stockholm befinner sig i en av historiens mest expansiva tillväxtperioder är det särskilt viktigt att kunskapen om stadens utveckling och värden finns tillgänglig för alla dem som arbetar med just detta. Den nya byggnadsordningen skapar goda möjligheter för att utveckla och förbättra staden samtidigt som karaktär och kulturvärden beaktas och bevaras.

Stadsbyggnadskontoret har på ett mycket förtjänstfullt sätt sammanställt detta gedigna kunskapsunderlag om Stockholms stadsutveckling genom tiderna. Byggnadsordningen är en viktig del av den grönbå majoritetens arbete med att ta fram strategier för stadens gestaltning. Vår ambition är att utveckla staden med kvalitet och vi är övertygade om att den nya byggnadsordningen kommer att bidra till en sådan stadsutveckling. Majoriteten fortsätter nu det viktiga arbetet med strategier för stadens gestaltning med uppdraget att ta fram bl.a. en arkitekturpolicy

Särskilt uttalande gjordes av Sara Stenudd m.fl. (V) enligt följande.

Byggnadsordningen är ett viktigt dokument över hur staden vuxit fram och det är glädjande att stadsbyggnadskontoret lagt ner ett gediget och bra arbete på att få fram förslag till en ny och aktuell byggnadsordning. Den är dock lite väl övergripande och det finns ett antal områden som borde ha varit omnämnda.

För det första så saknar vi barnperspektivet. Att Stockholm från början inte byggdes med barnens intresse på näthinnan kan vi förstå men de senaste decennierna har vi försökt att få med detta genom bland annat medborgardialoger. Därför är det synd att det i ett gediget försök att skriva om Stockholms utveckling och hur vi bör tänka i byggandet framåt inte tar med barnperspektivet.

För det andra så tas det upp i dokumentet om höjder, färgskalor och varmt och kallt men ingenting om den biologiska mångfalden. När staden förtätas har vi fler parametrar än att enbart fokusera på volym och färg. Vi måste även ta hänsyn till spridningsvägar så att inte den biologiska mångfalden utarmas. För att nå fram till att den biologiska mångfalden kan bevaras bör vi även titta mer på ljuset. En stadsljusdesigner hade varit ett välkommet inslag för att säkerställa den biologiska mångfalden.

För det tredje nämns det ingenting om reklam. Vi anser att det bör stå med i dokumentet att förfulande reklam inte hör hemma på blå och grönklassade byggnader.

För det fjärde är det märkligt att det inte med ett enda ord nämns något om arbetet med att implementera agenda 2030 målen. För om 2030 målen hade tagits med så borde även kraven på rätten till en god bostad och bostadsmiljö stå med, såväl som ovan nämnda brister kring den biologiska mångfaldens vikt